město Prahu (1911). Jeho jméno je dobrým doporučením pro podobné vydavatelské práce. Nyní předložil veřejnosti společně s komisařem Obchodní a živnostenské komory v Praze drem Rudolfem Buchtelou objemný komentář Živnostenského řádu (I. díl). Oba pořadatelé snesli ohromný materiál a hleděli jej soustavně zpracovati. Sami poznámenávají, že přes to by se mohly vyskytnouti mezery a nedostatky. Nemělo by smyslu obírati se zde podrobnostmi. Snad — uvádím namátkou — přece jen mělo býti blíže odůvodněno, proč na str. 141 se neuvádí Liberec mezi městy statutárními (autoři myslí patrně na to, že městské radě liberecké byla odňata agenda magistrátská). Také by čtenáře někdy zajímal leckterý nález vídeňského správ. soudu, na který vydavatelé patrně nekladli váhy (srov. zvláště partii o živnostenských provozovnách). Ale na konec je to věcí názoru a každý může býti autorům opravdu vděčen za obětavou práci, kterou podnikli.

Vnucuje se tato úvaha: Vydavatelé slibují druhý díl svého komentáře. Zamyslíme-li se nad tím, že ve dvou ohromných svazcích bude snesen materiál, dotýkající se pouze jedné větve veřejné správy, nutně se ptáme, kam naše veřejná správa dospěje, bude-li zavalována takovou spoustou norem. Zrovna tento komentář demonstruje ad oculos, jakou masou předpisů je sešněrován život občana a činnost správního úředníka. Brzo se v té spoustě nikdo nevyzná. Hoetzel.

Právo finanční.

Kolky a poplatky v republice československé. Část první. Poplatkový sazebník. Sestavili Emil Holík a Ferdinand Tuš, min. radové v min. pro sjednocení zákonodárství. — Komentované zákony československ. rep. vyd. Československ. Kompas sv. XI. Praha 1924. (1258 str.) — Právo »poplatkové v naší republice, zahrnující jednak poplatky, jednak daně obchodové ve smyslu vědy finanční, náleží k nejkomplikovanějším a nejspletitějším částem našeho práva berního. Zákon poplatkový zaveden byl v býv. Rakousku dne 9. února 1850 pod č. 50 ř. z., v býv. Uhrách dne 2. srpna 1850 pod č. 329 ř. z. Oba zákony, z nichž rakouský jest dosud základem práva poplatkového v zemích historických, uherský na Slovensku a P. Rusi, téměř zúplna se kryly, jen okolnost, že zákony uherské nenařizovaly vesměs soudní projednávání pozůstalosti, vedla k některým zvláštním opatřením k cíli zajištění dávek z převodů na případ smrti. Oba zákony neupravily pouze dávku jedinou, dle vnitřní své povahy stejnou, ale celou velkou řadu dávek, jichž vnitřním pojítkem jest pouze to, že vesměs sledují účel provésti zdanění právního života. To došlo výrazu i v nadpisu zákona: »Provisorní zákon o poplatcích z právních jednání, spisů a úředních jednání«. Příčina této mnohočlenosti spočívá v staletém vývoji zákona a poměrech politických a hospodářských doby jeho vydávání: V zákoně spojeny různé dávky, jež dříve byly upraveny zákony speciálními jako t. zv. dávky kolkovní, taxy a daň dědická. Velké výdaje povstalé válkou italskou, sestátněním správy soudní a vyvazením pozemkovým r. 1848

vedly k tomu, že do zákonů poplatkových za účelem zvýšení příjmu z dávek jimi upravených, pojaty byly nejen v jiné formě dávky dříve platné, ale i četné dávky jiné zejména dle vzoru francouzského zákonodárství rejstříkového, jež dočasně i v Rakousku platilo. (Bližší vývoj starších dávek, dále enregistrementu francouzského: srv. můj spis Poplatek z převodů na případ smrti I. díl a recensi spisů Dublineauova a Guilhotova v roč. 1923 tohoto Sborníku). Důsledkem této mnohočlenosti dávek byl zákon již od původu značně komplikovaným. Zákon snažil se — však ne s plným výsledkem — odstraniti obtíže přehledu rozdělením ve dvě části »část všeobecnou«, obsahující všeobecné zásady a »tarif«, jenž alfabeticky uvedl jednotlivé předměty dávek. Vzdor opětným podnětům ve sněmovně, nedošlo nikdy k celkové reformě zákonů poplatkových. V obou částech býv. monarchie doplňovány pouze nesčetnou řadou novell, výnosů a pod., jichž zásady jak v Rakousku tak i v Uhrách nebyly vždy stejnými. Po převratu a v důsledku recepčního zákona č. 11. z r. 1918 převzala naše republika spletité systemy dřívější a ve značné míře různé v zemích historických a na Slov. a P. Rusi. V našem státě pokračováno v systemu novellisování a vytvořil se z části vedle dualismu trialismus práva poplatkového. Novelisování v republice prováděno namnoze způsobem, který nejen nezmenšil, ale zvýšil spletitost dřívějších předpisů. »Vzorným« příkladem jest novella zákona »poplatkového« v »dani« z obohacení (č. 337/1921). Obtíže plynoucí z celého vývoje zákonodárství poplatkového byly tím značnější, ježto nepozůstávala úhrnná sbírka, jež podávala by celkový přehled platného zákonodárství a judikatury, velmi hojné, u nás a na Slovensku a v P. Rusi v jazyku státním. V obou polovinách býv. monarchie byly občasně vydávány úřední a poloúřední kodifikace předpisů poplatkových v němčině, příp. maďarštině. Tak v Rakousku poslední úřední vydání min. financí, zpracované fin. radou Roschnikem r. 1917, Manzovo vydání zpracované r. 1914 (s uvedením judikatury) doc. W. Loewem a advokátem E. Loewem, v Uhrách úřední sbírka na základě zmocnění zákona čl. XXVI. z r. 1881 a poloúřední sbírky Pappova z r. 1910 a Lászlóova z téhož roku. — Mohlo se snad očekávati, že u správném ocenění velikých obtíží, pro praxi plynoucích z povahy věci a z okolností, že není vydání v jazyku státním, bude ministerstvo financí u nás následovati příkladu bývalých ministerstev financí a vydá samo úřední sbírku předpisů poplatkových. Bohužel, ponecháno to pouze initiativě soukromé. Jest opravdu velkou zásluhou vydavatelství Československého Kompasu, že uskutečnilo to, čeho byla nutná potřeba a že získalo pro vydání práci dvou vynikajících odborníků práva poplatkového. Spis, jehož prvá část reprodukuje sazebník (tarif) zákona poplatkového bude jistě upřímně uvítán všemi těmi, tak mnohými, již nuceni jsou zabývati se případy poplatkovými. Jde o prvou práci, jež, výbornou methodou, podává podrobný přehled platných u nás i Slovensku a P. Rusi norem práva poplatkového a judikatury, ano o prvou práci v oboru berního zákonodárství vůbec, jež současně uvádí a srovnává berní právo platné ve všech částech naší republiky převzaté z obou částí býv. mo-

narchie a doplněné předpisy za naší republiky vydanými. Již sám objem prvé části — 1258 stran — jest dokladem velké práce autorů; obsah svědčí o práci, již správně doceniti může jen ten, kdo ví jak obrovský labyrint utvořila z práva poplatkového doba 74 let od vydání zákonů poplatkových uplynulá, vyplněná tak značným vývojem právním a tak obsáhlou judikaturou. Autoři sebrali a srovnali předpisy zákonné a cestou nařizovací vydané i judikaturu rakouskou, maďarskou a naší republiky až s minucesní detailností a připojují v případech pochybných i vlastní trefné názory. Velký labyrint našeho práva poplatkového dostal prací Holík-Tušovou výbornou, vedoucí niť. Doporučoval bych jen, aby u příležitosti publikace druhého dilu připojen byl věcný rejstřík celkový tím více, čím obsáhlejší jest materiál v kommentáři zpracovaný. Vzdor velmi vhodnému uspořádání hesel sazebníku nebylo by to pro usnadnění praktického použití nadbytečným. — Obsáhlosť a komplikovanosť zákonodárství poplatkového, jejímž jasným dokladem jest kommentář Holík-Tušův, volá přímo po tom, aby brzy uskutečněno bylo započetí, alespoň přípravných prací, ku nové úpravě zákonodárství o dávkách souvislých s životem právním tím spíše, ježto nepochybně nebude utvoření nové, rationelní úpravy zákonné dílem nejsnadnějším a přece jde o předmět kde závady po nápravě téměř křičejí! Funk.

Chochole K., Ministerialrat im Finanzministerium. Umsatz- und Luxussteuer. Gesetz vom 21. December 1923. Slg. Nr. 268. Prager Archiv f. Gesetzgebung und Rechtsprechung. Jhg. V. 1923. Nr. 18.

Daň z obratu zboží a pracovních výkonů jest — abstrahujeme-li od dosti mlživé alcavaly španělské, jíž A. Smith připisuje vinu na hospodářské zkáze Španěl — daní moderní, již po Německu a Francii zavedli jsme i my dle zásad německých zákonem z 16. XII. 1919 č. 658 a jež po některých novelisacích upravena posléze zák. z 21. XII. 1923 č. 268. Daň, v níž někteří spatřují daň budoucnosti a, ne-li docílení, tedy přiblížení se ideálu daně jediné, a již jiní předpovídají následky obdobné španělské alcavaly, upravena naším zákonodárstvím způsobem značně nepřehledným. Aby vyhovělo se požadavku vytvořit z ní daň skutečně generální, zabrániti defraudacím a vyhověti, alespoň z části, četným přáním interesentů vydán zákon krajně komplikovaný. Množství klausulí, podmínek, výjimek a výjimek z výjimek, jsou na újmu přehledu a ztěžují používání zákona, který ani po stránce právní mluvy nemůže zván býti dílem dokonalým. Dobrý kommentář dlužno proto jistě vítati. Kommentář Chocholův možno nazvati takovým. Valnou část ceny dodává mu zvláště vhodné použití dělítek a motivů převzatých z vědecky založeného referátu o dani této prof. Engliše podaného ku zákonu z r. 1919 (tisk 1908 z r. 1919), který možno nazvati jedním z nejlepších, které v berních otázkách v naší sněmovně poslanecké byly podány, ač myslím, že nebyl bych pravdy dalek, nazval-li bych ho vůbec nejlepším.

Autor podává i stručný přehled vývoje myšlénky zdanění obratu zboží dle Lotzovy Finanční vědy, zákonodárství nynějšího (Německo, Francie, Italie, Jugoslavie, Uhry, Spojené Státy), vývoje v naší republice, a připojuje zajímavou kritiku naší daně platné, kritiku, veskrze správnou, jež od toho, kdo zná názory byrokratických kruhů finančních o »oprávnění« ku kritice finačních zákonů se strany úředníků finančních, musí býti oceněna jakožto chvalitebná odvaha! Právem vytýká zejména příliš rozsáhlé bohužel (stále více v našich zákonech berních se zahnízďující, dle mého úsudku těžko srovnatelné se zásadou § 111. ústavní listiny!) dalekosáhlé legislativní zmocňování cesty nařizovací, tedy moci výkonné, k úpravě zásadních otázek. (Nový zákon má více než 30 takových zmocnění!) Měl jsem sám příležitost při poradě o osnově zákona o dani z obratu na nenáležitost toho poukázati v Poradním sboru pro otázky hospodářské. Správnou jest i výtka právní nejistoty, k níž vedou změny zákona v krátké době po sobě následující. Autor vytýká, že přesunuje se těžiště při vypracování berních zákonů na jednání se skupinami interessentů potud, že vede to k značnému zmenšení, případně vyloučení vlivu sborů zákonodárných. Při poměrech dnešních, kde pro způsobilost účasti ve sborech zákonodárných politická příslušnost a činnost váží se více než odborná znalost, slotva lze výtku tuto uznati za plně správnou. Kommentář jest potud ještě neúplný, že nemohl zahrnouti na příslušných místech předpisy provozovacího nařízení, jichž vydání slíbeno v druhé části. Na konec jen skromný dotaz autoru, vedoucímu českému úředníku ministerstva financí, nikoli však dotaz, plynoucí jen z národnostního chauvinismu: Proč byl kommentář vydán jen v němčině, když jest i tolik interesentů na dani národnosti české, jimž poučení se strany jistě autoritativní bylo by vítaným? Funk.

Politická ekonomie.

Čechrák Cyril, Mzdová soustava kolektivního vyjednávání ve světle ekonomické teorie. Nákladem Legiografie v Praze r. 1924, 136 stran.

Stručný obsah spisu je tento:

V úvodě vytyčuje autor cíl spisu. Chce vyšetřiti (autor užívá ne dosti jasně slova »vyznačiti«), zda nová soustava mzdového vyjednávání (t. j. kolektivního), přispěla svými novotami něčím tak podstatným k tomu, aby byla nutna revise starších teorií mzdových, resp. chce ukázati, do jaké míry jsou ještě staré principy směrodatny pro novou soustavu.

I. část. V 1. kapitole (Kolektivní smlouvy pracovní a mzdové u nás a v cizině) ukazuje nejdříve vývoj a povahu smluv uzavřených na českém území do doby prohlášení republiky a vývoj kolektivních smluv v několika letech trvání československé republiky jakož i rozdíly oproti dřívějšku (kontrahentem je na obou stranách organisace,